

"ASBAREZ"
(THE ARENA)
The Oldest, Largest and Leading
Armenian Weekly in U. S. A.
Entered at The Post Office at Fresno, Cal.
as Second Class Mail Matter
Telephone 2761

ԱՍԲԱՐԷԶ
ՀԱՐԱԹԱԹԵՐԹ
ԱՂԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ
1908 1918
Published by the "ASBAREZ" Pub. Co.
816 Eye St., Fresno, California
P. O. Box 865

ՐԱՃԱՆՈՐԳԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Տարեկան \$2,00
Վեցամսեայ \$1,00
Արտասահման (Տար.) \$2,50
Չնդէ կը ծախուի հաւոր 5 սենթ
Հասցէ —
P. O. Box 865, 816 Eye St.,
FRESNO, CALIFORNIA
Telephone 2761

Published and distributed under permit (No. 512) authorized by the Act of Oct. 6, 1917, on file at the Post Office Fresno California. By the order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.
NOVEMBER 15, 1918. VOL. 11 No. 536

ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԹԵԱՆ ԿՈՉ ՔԱԼԻՖՈՐՆԻՅԱ ՆԱՅՈՒԹԵԱՆ

**ՊՕՂՈՍ ՆՈՒՊԱՐ ՓԱՇԱՅԻ ԿՈՉԸ
ՔԱԼԻՖՈՐՆԻՅԱ ՆԱՅՈՒԹԵԱՆ**

**DELEGATION NATIONALE
ARMENIENNE**
12 Avenue du President Wilson

Փարիզ, 20 Օգոստոս 1918

Քալիֆորնիոյ Հայ դադուքին,
Միւրիկի Հայրենակիցներ,

Երբ որ Ամերիկայի Ազգային Միութիւնը մէկ միլիոն տարւոր մեծ հանգանա-
կութիւնը բացաւ, եւ հետագայով դաշին շնորհաւորեցի իր ձեռնարկին համար եւ յայտ-
նեցի թէ Ազգային Պատուիրակութիւնը կը փառաշէր Ամերիկայի մեր բոլոր ազգա-
յիններու հայրենասիրութեանը վրայ՝ այս հանգանակութիւնը լիարժէք յաջողու-
թեամբ պատկերու համար:

Մինչեւ հիմա մեզ բերուած արդիւնքը իմ անկեղծաբան աւելի եղաւ: Կը լսեմ
թէ 350,000 տարւորէն աւելի արդէն գտնուած է եւ 300,000 տարւոր ալ խոստացուած
կայ, եւ այսքանը եղած է՝ առանց արեւմտեան նահանգները դեռ իրենց բաժինը բե-
րած ըլլալու:

Արեւմտեան նահանգներուն մէջ հանգանակութիւնները պիտի սկսին յառաջի-
կայ նոյնքան բերին, եւ ես կուզամ կոչ ընելու բոլոր ազգակիցներուս հայրենասի-
րութեանը՝ փառաշ ըլլալով որ իրենք ալ միւս նահանգներու իրենց եղբայրներէն նը-
ստալ չպիտի ընեն եւ ամենագործաւոր կերպով պիտի մասնակցին այս մեծ ձեռնարկին
լիարժէք յաջողութեանը, ձեռնարկ մը, որ ընդհանուր հիացումի արժանացաւ,
ցոյց տալով թէ արդէն չարաչար ամառուած փոքր ժողովուրդ մը ինչեք կարող է
ընել՝ երբ իր ցեղին գոյութիւնը եւ ազգային ապագան փառաշէր առիտ է:

Այս յոյսով, կը խնդրեմ միւրիկի Հայրենակիցներու, որ ընդունին իմ ամենա-
անկեղծ զգացումներուս հաւատարմութիւնը:

ՆԱԽԱԳԱՀ ԱԶԳԱՅԻՆ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԵԱՆ
ՊՕՂՈՍ ՆՈՒՊԱՐ

ՃԷՅՄՍ Լ. ՊԱՐԹԸՆ ԿԸ ԳՆԱՀԱՏԷ ԱԶԳ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

Պոսթրե, Յուլիս 3, 1918

Պրն. Կարապետ Յ. Փափաղեան,

Ատենտայեա Հ. Ա. Միութեան Մէկ Միլիոն տարւորի Հանգ. Յանձնախումբի,

Միւրիկի իմ Փափաղեան,

Կը փափաքեմ իմ գնահատման յայտնել այն չարժանի համար որ Հ. Ա. Մի-
ութիւնը ձեռնարկած է մէկ միլիոն տարւոր հանգանակել՝ Հայաստանի, Կովկասի եւ
Թուրքիոյ մէջ Հայերուն ներկայ եւ ապագայ պէտքերուն օգնելու համար:

Այսպիսի հանգանակութեան մը պէտքը անժամանակ է եւ ես անկեղծօրէն կը յու-
սամ որ մեր ջանքերը փառաշէր յաջողութեամբ մը պիտի պսակուին:

Եւ ծառայ ընծաւ եմ այն եղանակը որով այս հանգանակութեան զուգարը պի-
տի մատակարարուի Հայոց օգնութեան եւ պաշտպանութեան համար եւ ամէն կեր-
պով զոհանքս կը դանեմ դային:

Կուզեմ աւելցնել թէ Հայ Ազգային Միութիւնը ամենատանկեղծ եւ ամենայոյզ
կերպով գործկցած է Հայ-Միութեան նպատակը Ամերիկեան Յանձնախումբին հետ՝
կերպով գործկցած է Հայ-Միութեան նպատակը Ամերիկեան Յանձնախումբին հետ՝
յորթմ հետ այս Ամերիկեան Յանձնախումբը հաստատուած է, եւ մենք ուրախու-
թեամբ պիտի շարունակենք գործակցել մեզի ամէն ինչ կերպով որ կրնանք՝ նեղու-
թեան կամ փառաշէր մէջ եղող Հայերուն մեծ ազգային շարժումը նպաստ ու
պաշտպանութիւն ընծայելու համար:

Մեծ Զերդ անկեղծ
ՃԷՅՄՍ Լ. ՊԱՐԹԸՆ

ԿՈՉ ԶՐԷՋՆՈՅԻ ԵՒ ԵՐԶԱԿԱՅԻ ՆԱՅՈՒԹԵԱՆ

Հայրենակիցներ,

Մեր ցեղին պատմութեան մէջ նմանը չունե-
լուած ժամանակներու մէջ կ'ապրինք:

Մէկ կողմէն՝ եթէ իրաւ է թէ Հայ ցեղը իր
բոլոր գոյութեան ընթացքին ներկայիս նման ճիշ-
տագոյն չըման մը չէ ունեցած, միւս կողմէն՝
նոյնքան իրաւ է որ Հայ ցեղին մէջ՝ գոյութեան
ուսմանը յարանուանական ու բազմաթիւ հա-
մաձեւերու համար՝ բազմաթիւ շարժումներ
հանգեցող՝ հաւաքարար՝ միացեալ ճակատ մը ցու-
ցնելու պէտքը երբեք այնքան հրաժարողական չէ
եղած, որքան հիմայ:

Հայ ազգը բազմաթիւ յարանուանական եւ
բազմաթիւ հաւատաւորութեան շարժումներով
բազմաթիւ շարժումներով աշխարհը — պա-
տիւ իրենց — աշխարհը Հայ Ազգային Միութիւնը:
Ամէն մարդկային հաստատութիւն, մասնա-
կան իր սկզբնական շրջանին մէջ, անխուսափա-
բար կ'որոնէ կ'ունենայ իր կազմային եւ ալ թերութիւն-
ները:

Ունէ մէկը չի յայտնել թէ Հայ Ազգային Մի-
ութիւնը գերմ է եղած այդ թերութիւններէն:

Բայց, նոյնքան անժամանակ իրողութիւն մը
է թէ գոյութիւն ունեցող պայմաններուն մէջ՝ առ-
կէ յաւաքային կազմակերպութիւն մը յառաջ բերել
չէր կարելի:

Հայրենական դատին յուժմով իր վերջնապէս
փութին մէջն է այժմ: Դաշնակից Պետութեանց
միջոցաւ յայտնաբեր՝ պիտի իրականացնէ մեր
դարձումը իսկուր: Հիմա, աւելի քան երբեք, հոյ
ունիքը հաւատարմութիւնը թէ մենք պիտի ունենանք մեր
պատմական Հայաստանը անկախ:

Այս բազմաթիւ օրերուն, սակայն, Հայրենա-
կիցներ, աշագիւն պարտականութիւններ կը ծառ-
այան մեր վրայ:

Մէկ կողմէն՝ եթէ փափաքուք է, թէ Ամեր-
իկայի զապալթ բազմաթիւ ունեցաւ ազատ մնալու,
մեր ցեղին գոյութեան պայմանացով տառապան-
քէն, միւս կողմէն՝ արեւմտի մէջ թափախուած սո-
փառանքը Հայութեան բնկորներն իրաւունք ունին
փառաշէր Հայութեան բնկորներն իրաւունք ունին
այս նոյն բարեկեցիկ Ամերիկայի գաղութին բա-
նալու, որ, մենք մեր բոլոր ոյժով օգնութեան
մենք կարեւորեց իրենց:

Դիտակցել այս մեծ պարտականութեան՝ Ամե-
րիկայի Հայ Ազգային Միութիւնը ձեռնարկեց մէկ
միլիոն տարւոր հանգանակելու, եւ այս գումարէն
Քալիֆորնիոյ նահանգին բաժին յաւակցուցուած է
235,000 տարւոր:

Արեւմտեան նահանգները կատարեցին իրենց
հանգանակութիւնները՝ մեզ բերելով ծառայու-
ող 800,000 տարւորի գումար մը:

Ժամանակը եկաւ որ մենք ալ կատարեմք մեր
բաժինը:

Մենք փառաշ ենք որ Քալիֆորնիոյ Հայու-
թիւնը պիտի կատարէ իր այս նախնական պարտա-
կանութիւնը, պիտի մասնակցի այս հանգանակու-
թեան ամենայն առաւելութեամբ եւ 235,000 տարւոր
ու աւելին պիտի հանգանակուի այս բարեկեցիկ
զապալթականութեան:

Մենք եւ ընդհանուրութեան շրջանը անցած է,
Հայրենակիցներ: Հիմա մեզմէ պահանջուածն է
գործ եւ առատ դրամ:

Մեր զաւակները եւ մեր թոռները պիտի կար-
գան աշխարհիս այս ամենամեծ պատերազմին
պատմութիւնը եւ պիտի կարգան նաեւ անոր ամենէն
սեւ էջը կազմող հայ տառապանքին պատմութիւնը:
Առաջին բանը որ ամենէն պիտի ուզեն զիտնալ՝ ան
պիտի ըլլայ թէ այս աննախնիք ժամանակնե-
րու մէջ՝ իրենց հայրերը եւ մեծ հայրերը ինչ բա-

մին բերած են ամբողջ հայ ցեղին ծովածաղ առա-
նապանքը գէր մասամբ մը պիտի կու համար:

Քալիֆորնիոյ Հայութեան կ'ապառուի ամե-
նաքիչը 235,000 տարւոր: Բազմաթիւ Հայոց
այս գումարին մէջ զրաւած անտեսական նախա-
նեկի դերքին՝ ասիկա չափ աննշան գումար մըն է,
եւ միայն Ֆրէզնոյի մէկ տասնեակ Հայ հարուստ-
ները կրնային դաշն ամբողջութեամբ նուիրել:

Նաեւ չափ աննշան գումար մ'է այս՝ երբ նկա-
տի առնենք լայնածաւալ պէտքն ու պահանջը:

Դրանի համակը չէ որ պիտի ունենայ այնքան
մեծ կշիռ, որքան այս ինքնաբերական մոլորաշնորհ
քեան առաջ բերելիք բարայական ազդեցութիւնը:

Օ'ն, ուրեմն, Հայրենակիցներ, մեզ մեզ
եւ սիրտ սրտի տուած, լծուինք գործի, եւ պակեմք
այս հանգանակութիւնը այնպիսի հսկայ յաջողու-
թեամբ մը, որ երբեք Հայ պատմութեան մէջ չ'առ-
ձանագրուի թէ Քալիֆորնիոյ Հայութիւնը չ'անշ-
ցաւ իր սրբազան պարտականութիւնը:

Ի զիմաց Հ. Ա. Մ. Ֆրէզնոյի Մասնաճիւղին
Ատենադպիր Ատենապետ
Ա. ՊԱՆԵԱՆ Գ. ՕԶԱՆԵԱՆ

ԼՈՐՏ ԲՈՊԵՐԹ ՍԵՄԻԼ ԴԱՐՁԵԱԼ ԿԸ ԽՈՒ ՀԱՅԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

ԼՈՐՏԻՆ, Նոյեմբեր 7.— Երեւանական կառավարութիւնը որոշած է որ
թուրքերու վարչութեան ներքեւ Հայոց կրած զրկանքները ուղղուին եւ նման զր-
կանքներ այլ եւ հնարաւոր չըլլան, կը գրէ Լորտ Բոպերթ Սեմիլ, Արաքսին Գործոց
նախարարութեան վարչապետին եւ նախարարութեան ղեկավարութեան ղեկավարը, իր զերկուսի Պրայի ուղղած
նամակին մէջ:

Սեմիլի յիշած չորս կէտերը որ իր կուտան պիտի ծառայեն Դաշնակիցներու
մեծօրով Հայոց ազատագրութեան իրաւունքին՝ հետեւեալներն են.—

(ա) Հայերը որպէս ազգ մերժեցին, 1914 ի աշնան մէջ, գործել Թուրքիոյ եւ իր զի-
նակիցներու դատին համար, թէպէտ ինքնավարութեան առաջարկներ եղան իրենց,
եթէ գործն օժանդակութիւն մը մատուցանէին Թուրքիոյ պատերազմին մէջ:

(բ) Մասամբ որովհետեւ անոնք թաղարար մերժեցին այդ առաջարկը, Օսման-
եան Հայերը սխաղմատիկ կերպով ջարդուցան թուրք կառավարութեան մեծ-
օրով 1915 ին, ընտելութեան երկու երրորդ մասը ընտելութեամբ ամենէն պաշարին
եւ հրէշային մեթոտներով — երբ 700,000 այրեր, կիներ եւ մանուկներ զոհանուե-
ցան:

(գ) Պատերազմի սկիզբէն ի վեր՝ Հայ ազգին միւս կէտը ուսուցիչականութեան
տակ կազմակերպեց կամաւորական զուգներ եւ կովկասեան ռազմաճակատի սասա-
կագոյն կիւնները մեկն իրենց տառապանքը Անդրանիկ զորավարի հրամանատարու-
թեամբ:

(դ) Այս միջոցին զորագունդերը, ուսուցիչական կազմաւորութիւնն յետոյ, իրենց
վրայ առին կովկասեան ճակատի պաշտպանութիւնը եւ հինգ ամիս շարունակ ար-
գիւրցին թրքական յառաջնախուճարը, որով անոնք կարեւոր ծառայութիւն մը մատու-
ցին անգլիացիներուն Միջագետքի մէջ:

Լորտ Բոպերթ Սեմիլ կը յայտնէ թէ Հայերը տակաւին կը կուտին Սիւրիոյ մէջ եւ
Պաղեստինի կիւններուն մէջ իրենց մասնակցութիւնը ունեցած են:

ՏՐ. ՊԱՐԹԸՆ ԵՒ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Տոբ. Պարթըն, որ Ամերիկեան կառավարու-
թեան հաւանութեամբ կը մեկնի Կ. Պոլիս, մաս
համ իր մեկնումը ետեւեալ յայտարարութիւնը
ըրած է.—

«Մեր նպատակն է վերադառնալ Թուրքիոյ այն մա-
տը, որ կը բնակէին Հայերը պատերազմէն ա-
ռաջ, եւ որ հաւանորէն հայրական պետութեան
մը պիտի վերածուի: Մեր մասնագէտ հոգաբա-
շակները Հայերուն պիտի արգիւցեն հոգաբա-
րութեան արդի մեթոտները, ամերիկեան քրէ-
քիները եւ ազգաբնիկ մեթոտները, որոնք օգնու-
թեան, Մեր առաջնախաճարական մասնակցութեան
հարաւորակները պիտի նշեն վերադառնալու
գործին»:

Տոբ. Պարթըն Հայրենական հաւանական պե-
տութեան մը առաջնախաճարը գծեց հետեւեալ կեր-
պով.— Հիւսիսային արեւմուտի համար՝ Տը-
րապոլիսէն, Սեմիլի վրայ, գէղի հարաւ,
Սիւրիոյ մէջն գէղի Տարսուս, Միջերկրական
ծովու վրայ, եւ հարաւ արեւելքի սահմանը՝ Սե-
միլի Թիւրքիոյ եւ անկէ վաճառ յին հարաւային
կողմը եւ Հայրենական Ամարիք՝ Միջերկրականի վր-
այ: Այս կերպով Հայաստանը հաւանականութեան
պիտի ունենայ թէ՛ Սեմիլի եւ թէ՛ Միջերկրա-
կանի վրայ, եւ պիտի ունենայ երկրապարտու-
թեան յարմար բարեբեր հող մը:

ԴՈՒԶԿԷԼԹ Կ'ԱՐՏԱՅԱՅՏՈՒԻ

«Ջերմագիւն կը յուսամ որ տեսական
արդարութիւն ի գործ պիտի գրուի, վը-
րեւանելով Թուրքի Եւրոպայէն եւ ստեղծե-
լով անկախ Հայաստան մը»:

ԴՈՒԶԿԷԼԹ

ԲԱՅՈՒՄԱՆ ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԺՈՂՈՂՆԵՐ

ԲԻՏԼԻ.— Հ. Յ. Դաշնակցութեան Բիւրոյի
ընկերական քաղաքացիական ժողովը տեղի պիտի ու-
նենայ յառաջիկայ կիրակի՝ ամսոյ 17 ին, կէս-
ունի վերջ ժամը 1 ին, ընկեր Փիթեր Մանչեսթրի
այգին, (նորի Քիւ իլլիւ, մէկ մղոն ետեւ Բա-
ղամբէն): Ներկայ կ'ըլլայ ընկ. Մ. Օզանեան:

ՅԱՌԻԼԸ.— Հ. Յ. Դաշն. Ճառարարի ընկերա-
կան քաղաքացիական ժողովը տեղի պիտի ունենայ կի-
րակի՝ օր, նոյ. 17 ին, առաւօտեան ժամը 9ին,
ընկ. Սարգիս Ահարոնեանի այգին: Ներկայ կ'ըլ-
լայ ընկ. Մ. Օզանեան: Բոլոր ընկերները պէտք է
անպայման ներկայ գտնուին:

ԽՐԱԳՐԱԿԱՆՆԵՐ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ԵՒ ՀԱՅՊԱՍՏԱՆԻ ՀԱՐՑԸ

Վերջացաւ համալսարանին պատե-
րագրեր, որ մաս չորս ու կէս տարիէ ի վեր
աշխարհու հրգեհինք մը վերաճած էր բովան-
դակ աշխարհը: Մարդկութիւնը իր գա-
րաւոր կեանքի ընթացքին տեսած էր շատ
պատերազմներ, բայց այն՝ որ տեղի ու-
նեցաւ ներկայ օրերուն, անմարտիկաց է
իր ծաւալումն ու խորութեամբը:

Մաս 100 տարի առաջ ալ, 1813 ին, տե-
ղի ունեցաւ մեծ, միջխորհրդային պատերազմ
մը, որուն կը մասնակցէին Ֆրանսիա, Ռուս-
սիա, Պրուսիա, Պիտերսբուրգ, Բաւարիա, Ֆոր-
թուսիա, Նապոլեոնի զէնք մղուած
մեծ պատերազմն էր այս, որ այդ օրերուն
սասանեցոյց ամբողջ աշխարհը:

Մեծ եղաւ նաեւ ֆրանսո-գերման պա-
տերազմը, որուն թէն երկու պետութիւն-
ներ միասին կը մասնակցէին, բայց պատե-
րագրիկներու թիւը շատ աւելի էր, քան
1813 ին, երբ նախորդներու մենամարտը
տեղի ունեցաւ:

Ներկայ պատերազմը սակայն զինք-ան-
ցաւ իր բոլոր նախորդներէ: Եւրոպայի
մէջ բացառութիւն կազմեցին այն պետու-
թիւնները, որոնք ինքզինքնին ամէն կերպ
հեռու պահեցին հրգեհինքէն, թէն անոր կի-
զի: Քերտուքներ ամէն օր կ'զգային ա-
նոնք իրենց մորթին վրայ: Հրգիւր տա-
րածուեցաւ նաեւ Եւրոպային դուռը, ան-
ցաւ Ասիա, Աֆրիկէ, Ովկիանիա և վեր-
ջագլխաւ Ամերիկա: Մեծ պետութիւնները
սակայն եղան յառաջամարտիկները ներ-
կայ պատերազմի ընթացքին ուղղով դաշտ
հանելով աւելի քան 42 միլիոն զինուոր,
որուն 11—12 միլիոնը կը պատկանէր
Կեդր. պետութիւններուն, իսկ մնացեալ-
ը Դաշնակիցներուն: Յայտնի քան էր,
պիտի յաղթուէին այս վերջինները, թէն
անոնք ուղիւ մինչև դուռն զինուած էին,
և յաղթուեցան վերջապէս, անուղիք
հեղափոխ անմատուր: Ըլլալով յաղթական
Դաշնակիցներուն:

Գրաւորած հաղթանակներու մէջէն երբ կը
բաշխուին Կեդր. պետութիւններու զին-
ուորներն ու պահանջուած բոլոր ուղղա-
կան իրեղէնները կը յանձնուին դաշնա-
կիցներուն, կ'սկսին տնտեսական մեծ վե-
ճաքովի նիւտերը, որ պիտի միմէ մարդ-
կութեան ճակատագիրը և պիտի դիմ աս-
մաններ մեծ ու փոքր ժողովուրդներու
հոգային ստացումներուն: Այդ վեճա-
ժողովին մէջ արդեօք պիտի՞ դառնան ա-
թուրքի փոքրիկ, մնչուած ժողովուրդնե-
րն ալ թէ՞ դուռը պիտի փակուի անոնց
առջև և պիտի հաղորդուին անոնց միմի-
այն հոգրներու կողմէ արուած որոշում-
ները: Եթէ մնչուածներուն չարտի իրա-
ւունք այդ ժողովին մէջ խօսելու, Դաշնա-
կիցները առաջին և մեծ անխառնութիւնը
զորոքած պիտի ըլլան փոքրիկ ժողովուրդ-
ներուն:

Այս վերջինները պէտք է, անպայման,
ներկայ գտնուին տեղի ունենալիք մեծ
ժողովին և բարձրաձայն իրենց պահանջ-
ները ներկայացնեն:

Եթէ լիւնը, շիւթ-սլոյտներ, Եւրո-
պայէն, Ֆինլանդացիներ, արարներ,
հրեաներ ներկայ գտնուին այդ ժողովին,
գրաւորաւ մը չկայ որ Հայ ժողովուրդն ալ
չունենայ իր ներկայացուցիչները այն
տեղ, չփաստարանէ իր գաւառը, — եթէ ան
տակաւին պէտք ունի փաստարանութեան
— և չպահանջի լիալի արդարութիւն իր
մասին:

Պատմական Հայաստանի անկախու-
թեան դասն է որ հրապարակ գրուած է,
և Հայ ժողովուրդը յանձին իր ներկայա-
ցուցիչներուն, մագաչափ անգամ պիտի
չընկղկին և իր պահանջներուն մէջ թու-
լանան: Այնքան զոհեր տուինք և ազգա-
կան անպիտի մեծ կորուցեցաւ հայրենի-
քներ, որոնց վրայ կ'ընկած մեծը կրնանք
այս ևս առանց փախանելու, կարմրելու
մեր պահանջը ներկայացնել և պնդել ա-
նոր վրայ:

Թող ոչ ոք չառարկէ մեզ թէ Հայաստա-
նին ամառացած է և ընդարձակ հարկերը
մը լեզուն շափ մեծ թիւ մը շնորհակա-
լացներ: Թիւր չէ՝ երբէք որ մեզ իրաւունք
պիտի տայ անկախ գտնաւորուի, այլ այն
մեծ արժանիքները, որոնք մենք երեսն թե-
րինք վերջին երեսուն տարուայ ընթաց-
քին: Բացի այդ, եթէ մեր թիւը փոքր է,
չէ՞ որ այսօրուայ Եւրոպան իր յանցաւոր
անտարբերութեամբ, նոյն իսկ իր մեղ-
սակցութեամբ թող տուաւ որ մենք կու-
տարուինք և անընտան, փախուց ժիշոց-
ներով նուազինք: Եւրոպան իր հին օրերու
մեղքը պէտք է այսօր սրագրէ: Թող ան
մեղ արգած այսօր, իրաւունք տայ ան-
կախ ապրելու, և պիտի տեսնէ որ 50 տա-
րի վերջ 15 միլիոն թաղակցեալ հոգ արդ
մը պիտի գտնուանք: Բուսական է 25 տա-
րի, և այսօրուայ 3—3½ միլիոն Հայու-
թիւնը կը կրկնապատկուի և կը գտնուայ
հոգի ու անպարտելի ժողովուրդ մը—
Փոքր Ասիայի մէջ:

Արդարեան աշխարհ պէտք է հետեւինք
օրուան անցուցարարներն և անմիջապէս
հակադէմ աշխատինք ամենափոքրիկ ան-

նքաւոր շարժումի մը իսկ, որ կրնայ և-
րեան գալ և խանդարել մեր դասը: Եթէ
Հայաստանը այսօր, եթէ Հայաստանը չդա-
նայ մեր բացարձակ անխաղաղութիւնը,
եթէ Թուրքիոյ ստուերն իսկ երեսնայ մեր
վրայ, այն ժամանակ գիտցած ըլլանք որ
անգամ մը ևս կը խառնինք, և կը խառ-
նինք արդարութիւնը պատկառելի կողմէ:
Այդ դասն բաժակը կը յուսանք որ
մեզ չպիտի մատուցուի այս անգամ և
մենք պիտի ազատուինք միանգամ ընդ-
միշտ բնաւորի յուճէն: Մեր գիտնապի-
տական ներկայացուցիչները սակայն—
Եւրոպայի մէջ թէ այսօր — պարտաւոր
են դուր ու գաղտը չառնել և իրենց հետ
նոր աշխատակիցները առնելով, հոգրնե-
րուն անգամ մը ևս չիշէնք մեր պա-
հանջը:

Չէ՛նք խնդրել այս անգամ, այլ կը պա-
հանջենք, բայց աշխատինք մեր պահանջը
այնպէս մը ներկայացնել, որ ան արդիւնք
ունենայ:

ԼՍԵՑԷ Բ ՊԱՐՈՆՆԵՐ

Լորտ Բուլդը Սեպիլը դարձեալ կը խօսի
Հայերու մասին և կը յայտարարէ թէ Հա-
յերու եղած զրկանքները պէտք է ուղղու-
ին և նման զրկանքներ այսուհետեւ հնա-
րաւոր չըլլան: — Այս է Բրիտանական կա-
ռավարութեան որոշումը, կը գրէ Լոր-
տը զեր կոմս Պրայսի ուղղած իր նամա-
կին մէջ:

Մենք կուզէինք որ ընթերցողներ քիչ
մը ուշադրութիւն դարձնէին այս անգամ
անգլիացի մեծ լորտի դաշնադրութեան:
Բուլդը Սեպիլը կ'ըսէ — Հայերը պիտի ա-
զատուին, որովհետեւ 1914 ի աշնան անոնք
մերժեցին Թուրքիոյ կողքին կանգնելի,
թէն ինքնապարտութեան խոստում ստացան
անկէ: Հայերը պիտի ազատուին, կ'ա-
ւելցնէ ան դարձեալ, որովհետեւ, հակա-
ռակ հայկական մեծ ջարդերուն, ազգին
միւս կէտը ուսու գերիշխանութեան տակ
կազմակերպող կամաւորական զոհերը և
կապիտանական ուղղաճակատի սաստկագոյն
կորուցնելու մեղքը: Հայերը պիտի ազա-
տուին, կը յարէ վերջապէս լորտը, որով-
հետեւ անոր այս վերջերս ամբողջ հինգ
ամիս կուտեցան Կապիտանի մէջ, օգնելին
անգլիացիներուն զէպի Միջագետք յա-
ռաջագոյն: Անոնք կուտեցան նաեւ Միւրի-
ոյ և Պոլսի տարին մէջ:

Լա՛վ ընթերցող, այսպիսի յայտարա-
րութիւնները տարբեր ամբողջ գոյրոյ-
թի պէք միայն բարձրացուցած են մեր
կերպ մը խառաւ ու յետագիւծ հակառա-
կորդներու մաքրում մէջ, որոնք Դաշ-
նակցութիւնը պատահան անուանած են:

Դաշնակցութիւնն էր որ 1914-ի աշնան
մերժեց իր թիւնառական կառավարու-
թեան առաջարկը, յայտարարելով անոր
որ պատերազմ մը կրնայ իրեն ազդու-
որ ըլլալ, և ուրեմն յաւ կ'ընէ որ ինք չը-
մանակցի մեծ պատերազմին: Մեր այդ
մերժումը սակայն, ընթերցող, շատերու
կողմէ յայտարարուեցաւ դաւաճանական
և մեղ շարժարկ տարինը ամբողջ:

Թուրքիան չունէ մեզ, յայտարարեց
իսկոյն պատերազմ դաշնակիցներու զէնք:
Կապիտանայութիւնը այդ տեսն ստեղծեց
կամաւորական շարժում, իսկոյն, դրժ-
բախտ ամենահայտնի թիւն օգնութիւն
հասցնելու համար: Սակեղծուած այդ կա-
մաւորական շարժման օգն ու ծուծը Դաշ-
նակցութիւնն էր. ան էր որ իր ամբողջ ու-
ժը հանդէպ բերած էր՝ հայկական դատին
զէնքի ուժով նպաստելու համար: Բայց
ի՛նչ եղաւ անոր արդիւնքը. Դաշնակցու-
թիւնը դարձեալ դաւաճան հռչակուեցաւ
մեր անմիջ Նախապետիւնը կողմէ և
հաղար անգամ խաչին վրայ գտնուեցաւ:

Անցան և այդ օրերը: Եկաւ ուսական
տաղանդը, պոլսիկովի դարձուրի շրջա-
նը: Դաշնակցութիւնը դարձեալ հրապար-
ակի վրայ էր: Ամբողջ 5—6 ամիս ան մը
զինք համերական կրիւներ, զարկու, զար-
նուցան և վերջապէս փոքրիկ անկախու-
թեան գոյնի մը տակին Արարտեան
աշխարհին մէջ: Օտարներ հիշատակ մը
վրայ: Հայ ժողովուրդը արժանի է ազա-
տութեան, յայտարարեցին, որովհետեւ
ան յուսահատութիւն պայքարեցաւ թրք-
թաթար հոգրանքու զէնք: Բայց եկաւ սեւ
որ ապրին, մեր յախտնական հակառա-
կորդները ուրացան ամէն բան, պրտոր
հասանքներին դուռն եկած ամէն լորտ
ընկալեցին իրենց թերթերուն մէջ և Դաշ-
նակցութիւնը անգամ մը ևս դաւաճան
հռչակեցին:

Դեպի Կիւիլիսի կամաւորները զրկել
պէտք էր: Յեղափոխական բոլոր կուսակ-
ցութիւնները այս անգամ մեղք մեղքի տը-
րին, անոնց միացան նաեւ միւս բոլոր հո-
տանքները: Բայց այստեղ՝ Քալիֆորնիոյ
մէջ պատկերը ուրիշ տեսակ էր: Հոն՝ ուր
յեղափոխութիւն, դաշնակցութիւն կայ,
կ'ըսէին շատեր, մենք դորձ չունինք: Եւ
դուրս եկան Ազգ. Միութիւնն ու բոլոր
կաններ և անոնց համակիր տարբեր: Եւ
այդ կ'ըլլար անոր համար որպէսզի առաջ
մերժուի կամաւորական շարժումը: Կա-
մաւորներ, յեղափոխականներ, դաշնակ-
ցականներ անգամ մը ևս դաւաճան հռչ-
ակուեցան այստեղ՝ զէնքի փրկարար ու-
ժին հաւատարմութեամբ ըլլալուն համար:

Մեղ դաւաճան հռչակողները թող լը-

սեն Բուլդը Սեպիլը, որ մեզ ազատու-
թիւն կը խոստանայ կուտի ամէն ճակա-
տէրու վրայ կամաւորական շարժում ըս-
տեղծած ըլլալուն համար: Այն որ երկի
դաւաճանութիւն՝ կը հռչակուէր ձեռնիւ
մարդոց, քանի մը կարծաւոր և թրքաւոր
պատուիրներու կողմէ, այսօր ևս անու-
նալիք ազատութեան ճիւղ կը անցնուի:
Ի՛նչ պիտի ըլլար մեր վիճակը եթէ Դաշ-
նակցութիւնը, Հայ ժողովուրդի յեղափո-
խական դաւանները կուտի կրկէս նկուած
Իշրայիլին: Ըսէ՛ք, պարտններ, ուստեալ
հակառակորդներ, այսուհետեւ՝ ալ մենք
դաւաճաններ պիտի հռչակուինք: Եթէ մեր
խղճուի բաւարարելի դարձնէ ի այդ, ան-
մարդ բար, դրժածեցէ՛ք զայն այսու-
հետեւ ալ, որովհետեւ յիմարութիւն է ան-
պիտի մարդոցմէ ազնուութիւն սպասել:

Չարմառայի՛ք ի սակայն, այս օրերուս
սկսած է զուճախութեան գործողու-
թիւն մը: Անոնք որ մեղ դաւաճան կ'ան-
ուանէին, այնպիսիներ այսօր հայրական
ինքնավարութեան ծրարները կը պա-
րտաւորեն: Թրքաւոր պատուիր մը որ դեւ
երկի (Հայ ժողովուրդի ազատութիւնը չի
մար և անգամ ի երազ մը) կը համարէր, և
որուն դրժ հակահայ յոգուածներուն մե-
լանն անգամ դեւ չորցած չէ, այսօր այդ
նոյն պատուիրն, իր թեւերը վեր բարձր-
ացուցած, իր կեղտոտ անցեալին վրայ
թեթեւ թոյ մը ձգելու համար, մեղի ար-
ուելիք՝ ազատութեան և ինքնավարու-
թեան մասին խորհրդածութիւններ կ'ը-
նէ, անգլիկներն ու հայերն յոգուածներ
ստորագրելով...:

Ընթերցող, եթէ դու տեսն ևս կենդա-
նական աշխարհի մէջ բամբիւրներ, ո-
րոնք ամէն փայլեկան գոյն կը փոխեն,
զիտցած եղիւ որ այստեղ, մարդկային
բամբիւրները աւելի շատ են և աւելի
ստորափակի՛ք՝ քան թէ այն խեղճ անասնիկ-
ները, որոնց մորթը երբեմն կանաչ է, եր-
բեմն դեղի, երբեմն դոր, կարծիք մեր-
մալ և երբեմն ալ սեւ: Տարբերութիւնը
սակայն մեծ է կենդանական և մարդկա-
յին բամբիւրներուն միջև: Առաջիննե-
րը շատ փախկոտ անասնիկներ են և բո-
լորովին անմիտ են, մինչ վերջինները
կեղծաւոր տիպի են — հացափրկներ և վր-
նասակար: Եւ հիմա այդ բամբիւրները
հրապարակ կ'ըսէ՝ դարձեալ կը հուսն և
կ'ազգիկն միմիայն:

Հայ ժողովուրդը, ճանաչելի բարեկամ
ու թշնամի, սիրէ առաջինը, բայց և մի'
ինչաւ թշնամիի, զայն հոգէ՛ք, ջախջա-
խէ՛ք, այդ բոլոր բարութիւնն է:

ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Սպանիական Ինֆուլնցան խանդարեց
մեր ձեռնարկը և մենք չըրցինք մինչև այ-
ժմ ձեռնարկել հանդիմանութեանը:
Հիւանդութիւնները սակայն վերջանա-
լուն պէս, Ազգ. Միութեան հանդիմանու-
թիւնները պիտի սկսին այս տեղ և շուտով
ալ վերջանան:

Մեր թերթի առաջին էջին վրայ, ըն-
թերցողը կը կարգայ անշուշտ այն կոչի-
նը, որոնցմէ մէկը ստորագրուած է Պոլսու
Նուարդ Փաշայի կողմէ: Ազգ. Պատուի-
կութեան յարգելի նախագահը առանձ-
նապէս Քալիֆորնիոյ Հայութեան ուղղե-
լով իր խօսքը, կը յորդորէ որ ամէն կաթի-
լի միջոց ի գործ դնենք մեր վրայ գրու-
ած պարտականութիւնը լիալի կառա-
րելու համար: Երկրորդ նամակ մըն ալ
կայ, որ գրուած է մեղի բոլորիս ճանաչ-
մէ: Պարթևի կողմէ: Տեղւոյս Ազգա-
յին Միութեան Մասնաճիւղն ալ սրտագին
կոչ մը կ'ուղղէ մեզ՝ վաղուայ մեր ձեւ-
նարկին պարտաւորութեան և զայն արդի-
նաւորելու համար:

Քալիֆորնիոյ նիւթապէս բարեկեցիկ
Հայութեան համար յախտնական ամօթ
պիտի ըլլայ, եթէ անտարբեր գտնուի և
իր վրայ դրուած պարտականութիւնը չը-
կառար: Կարող ենք մենք անուանել մէկ
միլիոն տղար հանդիմանիկ, բայց առ այ-
ժմ մեղմէ պահանջուածը \$235,000 է:

Ազգ. Միութեան գանձը զրկելէ կա-
տարելու մէջ: Ամէն կողմէ անոր դիմա-
նի կ'ըլլան: Վերջերս, Ազգ. Պատուի-
կութիւնը Միութեան զրկած գրամներուն
մէկ մասը մեր օրինաբանին պէտքերուն է
յառակցուցած: Դաշնակցականութիւնն ալ
զրաւ գրկուած է: Բայց կարո՞ւնք թիւն
անոր դիմադր շատ աննշան է: Միութիւնը
թերեւ հարկադրուի դաժնանք նոր հան-
գանակութիւններ քնել: Մենք անտարբեր
չպիտի մնանք Միութեան մեղ ուղղիլը
նոր կոչներուն: Բայց նոր պարտականու-
թեանց մասին մտածելի՛ք առաջ, նախ մեր
հին պարտքը միմիայն:

Փամանակ է, Քալիֆորնիոյ Հայութիւն,
որ ամէն բան քննէ, ձերմալ երես դուռ
դուռ համար: Վա՛յ ան մարդուն եթէ
չուղի օժանդակել Միութեան ձեռնարկին,
մէկ կողմ առաջի, և իր յանցաւոր ան-
տարբերութիւնը անգամ մը ևս զոյգ տայ:
Հայ ժողովուրդի ծով կարիքները դար-
մանու համար պէտք է նորանոր օգնու-
թիւններ հասցնել անոր, և Քալիֆորնիոյ
Հայութիւնը, յուսով ենք, չի կրնար չը-
մանակցել օգնութեան այդ սրբազան
գործին:

ՊԵՏԷ ԶԷ ՍՊԱՍԵԼ, ՊԵՏԷ Է ԲՈՂՈՔԵԼ

Մինչ մեր թերթի այս էջը կը պատա-
սէինք մամուլին յանձնել, երբ ամերի-
կան թերթերու մէջ կարգացինք որ Պի-
թագու (Հաղու ըլլալու է) գիւրաբաղա-
մէջ դարձեալ ջարդուած են 15,000
չեր՝ նոյն արեւմտեան և մասաչուսեթ-
սէթի կողմէ: Որքան ալ որ մեր ջո-
վարժուած ըլլան հայկական ջարդ-
արարներ յուրերուն, այնու ամեն
չենք կրնար չընկճուիլ և շարտաւո-
րել կը յսենք որ անգամ այս օրերուն
թշնամիները դադար չեն տանք և կը
տղեն ու կը ջարդեն մեր ցեղի վերջին
կորներն ալ:

Կապաւորել թերեւ որ պարտուած, ջո-
վարուած Թուրքիան, իր սեփական շա-
նքին թելադրուած, զոնչ այս օրերուն
ցոյց տար քիչ մը խոհեմ, զայտուած գոր-
ծերակերպ: Ի ընէ ջարդարար ժողովուրդ
մը սակայն անմիտ թիւրաբար ժողովուրդ
թացք մը անկախիլ: Չարագործ, եղի-
նական ընդգդներով սողորուած ժո-
ղուրդ մը ինքզինք անհանդիստ կ'զգ-
րէր՝ ձեռնամալ կը նստի և չթափեր
մեղներու արին:

Թրքական ջարդարարութեան այս վե-
ջին փաստը մեղ պէտք է հանդիսաւ լի-
զուի իսկոյն, մարդակը ամերիկացի-
րու աշակցութեամբ, պէտք է բողբոյ-
թիկներ սարքել բոլոր մեծ քաղաքնե-
րէն և դիմել նախագահ Ուիլսոնին և Դա-
շնակիցներուն, պահանջելով անոնցմէ
իսկոյն գրաւուին հայկական նախագի-
րը և գրուին Դաշնակիցներու ներկայ-
ցուցիչներէն կազմուած ժամանակա-
կառավարութեան մը հսկողութեան նե-
քն: Բացի այդ, պէտք է պահանջել յա-
ցաւորներու յանձնումը, որպէսզի անոնք
դատուին ու պատժուին՝ իրենց գործ-
անպատու ոճիւրներուն համար:

Ազգ. Միութիւնը և մեր գիտնապիտա-
կան ներկայացուցիչները պարտականու-
թիւն ունին այս քայլն առնելու: Նիւ Եո-
քի, Պոսթընի, Ֆիլադելֆիայի, Ուա-
շինգթոնի, Փրազիսկայի, Տիթթոնի և
այլն քաղաքներու մէջ պէտք է անմիջա-
պէս միթիկներ սարքել, մեր արդար
զայրոյթը յայտնել և մեր անտարբեր-
կանը արտայայտել:

Եւրոպայի ամենամեծ ոճիւր գործած
պիտի ըլլայ, եթէ անքան մեծ, մարդա-
սիրական սկզբունքներ յայտարարել յե-
տոյ, մեղի չընէ կատարեալ, լիալի ար-
դարութիւն:

Պէտք է սպասենք, պէտք է մեր ցատու
նստից բողբոյր ներկայացնենք Եւրոպա-
յին:

ԱՆՍԶՆՈՐԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ

Վերջերս, Փրազիսկայի մէջ կայացած երե-
սիականական ժողովի տարի, ամերիկայէ մա-
մուլի մէկ կարեւոր մասը յազուած և ջգա-
ցած՝ կը հրապարակէ յոգուածներ և խաղա-
կաններ՝ Դաշնակցութեան վրայ յարձակու-
թիւններ:

Այդ գ յարձակումն է մեր ար-
հուարար տեղի պիտի չունենային, եթէ Փրազի
տեղի այդ ժողովը անշուշտ անցած ըլլար: Թե-
րեւ թեղիակիցներ կը յայտարարեն սակայն որ
41 երեսնակցականներ հաւաքուած են այն տեղ, մինչ
խորդ երես, ժողովը, դաւաքուած Ուստի մէջ
հաղի 33 երեսնակցականներ կը համարէ իր մէջ: Եւ
աւա այս վերջիններս բոլոր հակառակական կողմ
դադար թեւեղ ծնունդը պէտք է համարել առաջ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

«Յերկիր խաղաղութիւնն և ի մարդիկ համարիւն» — Անտարտան

ԶՈՐՍ ՏԱՐԻ ԵՒ ԵՐԵՔՒ ԱՄԻՍ տեղացի աշխարհի պատմութեան ամենէն ստեղծարար պատերազմը մը անցեալ երկուարթի առաջին փուլիցէն զինուորական կառարեալ պարտութեամբ և դաշնակիցներու անհաճախուն յայտարարութեամբ: Գոտոց և ամբարտաւան Բազըրը և իր որդին, որոնք ծախքայն փառասիրութեամբ ամբողջ Եւրոպայի արիւնքի և անբեկ մատնեցին՝ արդէն զօհրեցէն եղած են և՛ իրենց ժողովուրդի արդար զայրոյթի շանթին խառնակութեամբ՝ չունենին առանձին շարժումներ մէջ: Գերմանական շարժումները յաշնակիցներու Անգլո-պրուսական Ամենապատմական պայքարի մասին ամբողջապէս ընդունած են որով չամաշ խառնային արիւնքներէն զարգեցաւ, թափափուր և թափափուրութեամբ կործանեցան և ժողովրդական իրաւացի և սկզբունքներու անձեռնմխելիութիւնը մի անգամ ևս և ընդգոյշու հաստատուեցաւ աշխարհի վրայ: Մենք այլ չենք անկեղծութիւն հետ կրնանք երգել այսօր: Վերկիր խաղաղութիւն Սակայն կ'արժէ որ ամփոփ տեսութեամբ մը և ի մարդիկ համարիւն:

Ներկայացնող այն ժառանգի վիճակը, որ այժմ կը տրի ամբողջ աշխարհի գլխուն պատմական և զոյւ ամբարիտ Գերմանիոյ մէջ: Մինչ զաշխարհի աշխարհը կ'ապաւնէր տեսականութեամբ պատմական անձեռնմխելիութեամբ կաշխարհիկ զինուորական իրաւունքները, ներքին յեղափոխութիւնը սկսած է հակադարձ ծառայել երկրին հիմնական միջնէ հարաւ:

Բազըրի զօհրեցութիւնը, երբ ամիս մը առաջ պատմեց, ապա ինչպէս իրարմ մը պիտի յառաջ ընդէր նշուէր, և հաւանորէն հաշտութեան բանակցութիւններուն տարբեր ընթացք մը պիտի տար, երբ Գերմանիոյ ինչպէս ինչպէս կամաւորապէս վար ինչին կը գտնէր: Եւ Ուաշինգթոնի հետ ծանուցադիր կը փոխանակուէին: Եւ այսօր այդ զօհրեցութիւնը անհուն միջոցով մը կը դառնայ յեղափոխութեան փոփոխութիւն յորմանքէն մէջ:

Գերմանիոյ մէջ պաշտօնագործը անցած է նորաշատտ փողովորական Գետութեան կողմը՝ իրեն առաջնորդ գիտնական ունենալով Սոցիալ Դեմոկրատ կուսակցութեան առաջնորդը:

Զինուորական և զորքաւորական խորհուրդները ամբողջ Գերմանիոյ բոլոր մէջ թաղանթներուն մէջ իրենց ձեռք անցուցած են իշխանութիւնը, արքայազնութիւնը յայտնելով զորքակցելու նորակազմ փողովորական կառավարութեան կողմը ու կանոնը պահելու և արեւմտեկութիւնը արդիւնէն համար:

Գերմանիոյ ընդհանուր սոցալակոյտը, նոր կառավարութեան հեղինակութիւնը ընդունելով, նշանակալից կերպով կը յայտարարէ թէ այդ բանին յանձնարու կ'ըլլայ զինուորական խորհուրդը գիտնական կողմէն: Եւ այն բանակներուն՝ որոնք մինչև վերջերս ճամբայ կ'ընէին ամբողջ աշխարհի տիրապետելու յայտով:

Գրամական սոցալակոյտը համարած է ամբողջ Գերմանիոյ մէջ, ինչպէս որ կ'անկախուէր, նկատի ունենալով այն ժողովրդական թելադրութիւնը թէ Գերմանիոյ պատերազմի պարտքը չնոսի որպէս պարտք գերման կառավարութեան փոխ դրամ տուողներուն, և անոր տեղ հաստատու ըլլայ Պիւրիտ, Զրաւապի, Արդիտի և միւս զաշխարհիկներու կրած կրօններ: Այդ պատերազմին պարտքը դոյացած էր աշխարհակալութեան միտքով և արդար անօրինութիւն մը պիտի ըլլար զայն զորքանէ վերաշինութեան համար այն աղբիւրն որ գերման կործանարարութեան զոհերը դարձան: Անշուշտ այն հասկացութեամբ որ այդ պարտքի զոհարար բաւական ըլլայ առաջնորդուած նպատակի զորքագործութեան:

Ծանօտանալ զիս, գերմանացի տակաւին գերմանացի մըն է: Մէկ կողմէն անկախ գրութիւն կը հաշտէ, իսկ միւս կողմէ կը կողոպտէ Պիւրիտը մինչ կը նաշանէ և կը շարքաւր բանտարկեալները մասնաւորապէս անկեղծաբար գերկները, զանոնք վաճառելու մէջ աննկող ու պատշնելով իրեն վերջնական պատիւ մը, շանթի որ Գերմանիոյ կը խորհի թէ անկեղծութեամբ ինքնապատմութեան և պատմաւ որ համախորհրդային տիրապետութեան գերման ծրագիրները իմեցան:

Անցեալ շաբաթուայ տեսութեան մէջ կը յայտարարուէին թէ պատերազմը չաւան ինչ զաշխարհիկները, Վերկիր երկրի կողմէն զաշխարհիկ զեղբեր հաստատեցին մեր բաժնէն: Բարձր յայտնութիւնները չաւան ինչ անկեղծութիւնը և անկեղծութիւններէն Մալեմի և Սուաւի տեղին և խաղաղութեամբ պայմանները զիս շարժարդուած՝ զերթի հիւսիսային Զրաւապին թշնամին արտաբերուած էր:

Սրանի յայտնութիւնը ի հարկէ անկեղծութիւններուն համար տեսարանաւ յայտնութիւն մըն էր և միակ հարցը որ կը մնայ պատմականութեամբ՝ այն միեւնոյն հարցուն էր զոր Պիւրիտը ըրաւ 1871ին և զոր յայտնական զաշխարհիկները որ մը առաջ ըրին՝ «Որո՞նք են այն պէտքեր և հաշտութիւն կ'ընենք»: Զարթոյտ մէջ պատմական զեղբերը այնքան բողոքեցին թէ յայտնուեցաւ ինչ որ թանկ մը շարքով առաջ իտալի և ֆրանսականութիւններով պիտի հրամայուէին յարգել ընթերցողներուն: Երբեմն հզոր Գերմանիոյ պատմականները գիտցին մինչև Մարալախա Զոյի ոտքը և ինքեղբն անկէ վերադարձաւ պայմանները: Ինքեղբն Արեւելի գիտցաւ զորպար Մալեմներ Զուգարախան արեւելեան հրաման տանել իր բանակները այդ երկրին մէջէն անցուցելու և անոնքին համար մինչև Գերմանիոյ երբ անկէ առաջ նոյն զորակներ խորհարարը պիտի պահանջէ իրեն համարյա տայ, այսօր անկախ ինքեղբն կողմէ:

Սերկերը գրաւեցին Պիւրիտը, Սերկիւն և ուրիշ կարեւոր թաղանթներ և նոյն իսկ մ'առանջ Զուգարախան մէջ: Զինուորական հանրապետութիւնը իր առաջին նախագահը ընտրեց: Ուստի իր Գերմանիոյ առաջին տուգանքը զարգեցուց զերկէն և պոլսեկները գիտազարմ մը ինքեղբն: Դաշնակից նաւատորմը մտաւ Տարաւնէլէն ներս և խաբար նետեց Պոլսոյ առջև: Գալարիա, գերման պետութեան ձեռնադրէն երկրորդ նաւանցը, բաժնեկող հանրապետական հոշակեց ինքեղբն: Վերջապէս, Ռուսաստանը պոլսեկութեան ձեռքը ժամանող Բազըրը և թաղանթական Գերմանիան, այսօր նոյն պոլսեկներէն կամ անկեղծութեամբ անդրուցին մէջ ինքեղծ են, այլ ևս լոյս աշխարհ չի տեսնելու պայմանաւ:

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ԶԻՆԱՂԱԴԱՐԻ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ ԱՌԵԼԻ ՌԻՍՏ ԵՆ ՔԱՆ ԻՐ ԶԻՆԱԿԻՑՆԵՐՈՒՆԸ

ՈՒՄԵՆԻԿԻՔԸ, Նոյ. 11 — Գերմանիոյ պարտադրուած գիտազարմ պայմաններու վերաբերեալ մը կը ցուցնէ թէ անոնք տակի ինքս են թանկոր Աստրիա, Պուրիտի և Թուրքիա ընդունած են:

Զինուորական տեսակէտէն՝ այս բոլոր տեսութիւնները կապուած են նոյն իսկ իրենք գերման պաշտպանելու միջոցներէն:

Հետազոտուած նպատակը — թաղանթայն արդիւնութիւնը Բիւնաուրիտի վերաբերեալ — միեւնոյն է իւրաքանչիւր պարագային մէջ և, ընդհանուր առմամբ, միեւնոյն տեսութեան վերաբերեալ պահանջները, թէպէտ Գերմանիոյ պարագային մէջ կարելի չ'աճայ ապագայ հակառակարարներու համար պատմաստիւ մնացող Բիւնաուրի մը զեղծ:

Զինուորական մասնագէտներ կ'ըսեն թէ՛ 5000 թղանթներու, 2000 սաւառակներու և համեմատաբար ուրիշ ռազմափութիւնը յանձնարար կը նշանակէ որ երկու տարիներով գերման տեսութիւնները անկարող պիտի ըլլան գիտնելու իր մասին մտածուն գերման թաղանթայն զաշխարհիկ երկրներու զեղծ: Աստրիա, Պուրիտի և Թուրքիա միեւնոյն վիճակին մէջ են գիտնորական կուրիքներու նկատմամբ: և Աստրիա-Զուգարախան կառավարելու անդամատիւները արդէն բոլորովին կը բաժնայ ինչ զաշխարհիկ կողմէն:

Գերման նաւային ուժը բոլորովին ընկաւած է այն պայմանագրութեամբ որ Գերմանիոյ զաշխարհիկներուն պիտի յանձնէ 100 սաղակներ, 6 սաղակներ, 10 մարտանաւեր, 50 արդիական ծովամարտիկներ և շատ մը ուրիշ նաւեր: Այս միակ հարուածով արդէն Գերմանիա կը կործանուէ զերթի իր ամբողջ արդիւնային նաւային պայմանները: Այն նաւերը որ կը մնան իրեն՝ զինուորաբար հին օրերու մէջ չ'ընուն ճամաշ նաւեր են:

Անկեղծութեան մայրաքաղաքը պաշտպանութիւնը գիտնելու իրաւունք թէ՛ ծարձախա Զոյ և իրեն նաւային խորհրդակցները անտես չեն ըրած գերման նաւատորմին մէջ ծագած ապստամբութիւնը և այն կարելիութիւնը թէ այս պարագային կըրնայ արդիւն ըլլայ զաշխարհիկներուն ի գլուխ հանել իրենց գիտազարմ նաւային պայմանները: Եւ անկեղծութեան պայման մըն ալ գրուեցաւ որ զաշխարհիկները չ'ընդունան կողմէն պիտի գրաւեն երբ նշանակուած նաւերը ինչոյն չի յանձնին իրենց: Այս կողմէն Գերմանիոյ գերման նաւատորմը անգոր և անմասն պիտի զառնայ և վերջ ի վերջոյ անոր կորուստը ստող պիտի ըլլայ:

Գոհաւանութեամբ կ'ըսեն անոնք անտես են սա պարագային թէ հետեան նախագահութիւններ ձեռք անուն են պայմաններուն մէջ՝ Հոնոս գետին ներս ներքին ամբարիտները կառուցանելու զեղծ: Հոնոսան ընդգրկողներու գրաւումը և անկէ անկէ մինչև 20 մղոն տարածուած ուրբոր գետին աշխարհիկները մնայ, ուր որ կամուրջներ ձգուած են՝ կուսան զաշխարհիկներուն թաղանթայն տիրապետութիւն 40 շրջանէն — չ'ընող հարմարին վրայ՝ Հոնոսին արեւելեան կողմը և նոյն իսկ կարելի չի մնար զաշխարհիկներուն համար այս ուրբոր մէջ ինքեղծ միւս ուն թաղանթներուն մէջ պաշտպանութիւն ունենալ, ձմարան մը արեւելեան թաղանթայն թաղանթայն զաշխարհիկներուն անտեսութիւնը պայմանները:

ԳԵՐՄԱՆ ԳԱՋԱՆԻ ԱՏԱՆԵՐԸ ՓԵՐՈՒԱՏ

Պարզում, Հատուցում և վերաբնութիւն

ՈՒՄԵՆԻԿԻՔԸ, Նոյ. 11 — Ստորագրուած Զինուորական պայմաններու կողմէն կը կողմէն Գարդում, Հատուցում և վերաբնութիւն: Ահա տակի երեք գլխաւոր բաները, զոր անգոր և կառավարելու, զաշխարհիկները պիտի կառարեն զանոնք իրեն համար:

Գերմանիա անմիջապէս պէտք է պարզէ Ալպս — Լորէրը, Պիւրիտը, Լիւքսեմպուրգը, Ռուսաստանը և Ռուսիան, առանց անհարկի կործանարարութեան և փաստուած՝ անհարկան ընկալելու:

Անկեղծութեան և զաշխարհիկ զորքեր պիտի գրաւեն Հոնոսին արեւմտեան արեւելեան վրայ զանուրդ բոլոր հարմարները:

Ասկէ դառ՝ անկեղծ չ'ընող ուրբոր մը չ'ընող հարմար վրայ՝ Հոնոսին արեւելեան արեւելեան վրայ, երկուսն շրջանէն (20 մղոն) յայն, որ Հոնոսային կ'երկարէ կ'ընում մինչև Զրիւնգիւրիոյ սահմանագիծը և այդ մնացածին մէջ ալ 20 շրջանէն չ'ընող ուրբոր մը կ'անցնուին:

Միւս մասին՝ որպէս երաշխագրութեան անհրաժեշտ պայմանները՝ անկեղծութեան և զաշխարհիկ զորքաւորակները պիտի գրաւեն Մալեմ, Գալլից

և Բալոնը թաղանթները, ինչպէս նաև Հոնոսի գլխաւոր անցքերը ու կամուրջները, իւրաքանչիւր անցքին 30 շրջանէն շատախորով:

Արեւելեան ռազմաճակատին վրայ՝ բոլոր գերման զորքաւորակները պիտի թաղանթայն այն հոգաւորականները, որոնք պատերազմին առաջ կը պատմականէին Ռուսիոյ, Ռուսիոյ և Թուրքիոյ:

Եւսոյ, Գերմանիոյ պատերազմական մեքենան պէտք է գիտնալու: Անոր նաւատորմին գլխաւոր մասերը պէտք է անձնատուր ըլլան զինք, ռազմամեքենա և պատերազմական մեքենաներ, որոնք հարկանքով պիտի համարին՝ գերման բանակի ձեռքէն պիտի խլուին:

Անկեղծութեան և զաշխարհիկ գերման անմիջապէս պիտի վերադարձուին, առանց սակայն պարտադրելու զաշխարհիկներուն որ փոխադարձաբար անոնք ապա արձակեն գերման գերմանները: Բաց աստի, հարաբար թաղանթայնները, որոնք զրաւումով վայրէրեն չ'ընում են գերմաններ՝ անմիջապէս իրենց տունները պիտի վերադարձուին: Գրաւումը հոգաւորական մէջ արշաւողներու ձեռքով կառարուած արեւելեան զեղծ ըլլալով փոխադրութեան յոյսած որ սա պարզ նախագաւորութեան մէջ ամփոփուած է: Մեղած փաստացի հաստատում:

Որպէս նախադրեալ աշխարհադրեալ սահմանները վերահաստատու: Պիւրիտ-Լիւքսեմպուրգի զաշխարհիկները, որ ամբողջ Ռուսաստանը գիտապատ ձեղեկին, և Պուրիտի զաշխարհիկները, որ Ռուսիան կողոպտեցին՝ չ'ընող պիտի համարուին: Գրաւումը երկրներէն զոգցուած ու թալանուած բոլոր գրամները, ապահովագրութիւնները, թանկագին մեքենաներ և ուրիշ արեւելեան իրեր պիտի վերադարձուին զաշխարհիկներուն ձեռքը պահպանուելու: Համար մինչև որ թաղանթները կ'ընուն:

Արեւմտեան մէջ՝ Ալպս-Լորէրի երկաթուղիները, երկաթի ու անոնի մեքենաները մեքենաները, Պիւրիտի մէջ զանաւոր բոլոր ռազմամեքենաները ու պարկները, զինքներով ու հրետանիներով, ամբողջապէս պիտի յանձնուին զաշխարհիկներուն:

Արեւելեան մէջ՝ Սի Մոլու նաւահանգիստները պէտք է զաւարելուին, անոնքին զաւարում մարտանաւերը պէտք է յանձնուին: Գալլիցի ծովում մէջ, Բալթիկի անցքը արդիւնայն բոլոր գերման ընդերքեր և ամբարիտները պէտք է յանձնուին և զաշխարհիկները ապա մուտք ու կը պիտի ունենան զեղծ Գալլիցի ծովը:

Դաշնակիցներու պիւրիտը (պաշարներ) կը մնայ անփոփոխ: Միւս մասին գերման վաճառականները պիտի յանձնուին գիտնական տարեկանները կառարելու և անփոփոխութեան կերպով հաշտելու համար: Գերմանիոյ կողմէն անհաշտ զաշխարհիկ նաւերը պիտի ապա արձակուին, առանց իրենց հարկադրուած ըլլալու վերադարձելու գերմաններուն այն նաւերը, որոնք զաշխարհիկներուն ձեռքին տակ կը գտնուին:

Գերմանիա ինքը պիտի ծանուցանէ բոլոր չ'ընող երկրներուն թէ այսուհետեւ ապա ան փաճառական յարաբերութիւնները շարունակելու զաշխարհիկներուն հետ, առանց իր միջամտութեան:

Մէկ խառնով, երկաթի ուղիները անցնում է Գերմանիոյ շրջանը և անոր սահմանագիծին վրայ պաշակ բռնած թաղանթները աշխարհիկ կ'ապաւնէ որ Գերմանիա ի ներքուստ սկիւր բարեկարգուի:

Զինուորական պայմաններուն վրայ յոյսած մը անկեղծութեան զաշխարհիկները գերման պայմանները կողմէն և այդ յաւելումը կ'ապա զերման յեղափոխականներուն գերման նաւատորմը գրաւելն վերջը: Այդ յաւելումական յոյսածը արաւադրութեան համարայն, երբ գերման նաւատորմը վերաշինուած պայմաններով չի յանձնուի զաշխարհիկներուն, այս վերջինները պիտի գրաւեն Հիւրիւն կողմէն կողմէն իր բոլոր ամբարիտներով, որպէս զի ապագային ստուգապէս գերման նաւատորմին անձնատուութիւնը:

ՄԱՐԿԱՌՈՒՐԸ

Գերմանիոյ նախին արեւմտեան կայսրը, Վիլհելմ, իր զորքերու ապստամբութեան խոյս տալու համար, կ'ընէր զիս և զեղծ Զոյանուս: Հարմարական կառավարութիւնը գիտնելու իրեն թանկարեկալ վար պիտի զին, մինչև որ խաղաղութեան վիճակովը որոշէ թէ ինչ պէտք է ընել այս ինչպար մարդուն հետ:

«Սիւրպալուրի» գերման ապստամբ յանձնար մը անթիւ հեղափոխ իր հարգելի Եւրոպայի զանապա ղուրբուն մէջ զանուրդ գերման սուլտաններու հրամանատարներուն՝ մինչև վերջին շուշ գիտնալը զաշխարհիկներուն, չ'ընողներով զաշխարհիկներու ստորնապետի պայմանները:

Հիւսիսեւրոպիկ ինքեղծ և բանակը արաւադրելի կ'ընէ նորապազմ գերման կառավարութեան, երկրորդ անկեղծութեան ժառանգ փրկելու համար:

Գերմանիոյ 26 նաւանցներէն 12ը անցած են ապստամբական շարժումին կողմը: Բոլոր երկրին մէջ վերին իշխանութիւնը կ'անցնէ ընկալագրականներու ձեռքը:

Բուրիտի Հիւրի իշխանը կ'ընէր զինով փախել և Տանիտար: Զինուորական և բանտարական խորհուրդներ, անոնք անփոփոխութեան նրման, երկրին զեկալները զարմած են, Որդիները և գերման պիտուութեան հաստատու կողմէն մէջ և թեկն հով մը ծար պիտի իշխայ անտգին ճարմարմունք:

Այսուհետեւ գրաւմունքները ապա պիտի հրաւիրուին բոլոր պատերազմական յոյսածները և զինուորական նաւանցները:

Փրօֆ. Մատթիէ Նորաշատտա Չիւս-Սոլակի հասարակագիտութեան նախագահ Նախագիտուած է Անկեղծութեան շուտով պիտի վերադառնայ Փրօֆ, իր բարձր պաշտօնը ստանձնելու:

Զրաւապի և անկեղծութեան կառավարութիւնները մնացեալ կերպով յայտարարած են թէ

Տարտա լիւնապիտի և Պարիսի ծոցին մէջէն զանուրդ ժողովուրդներուն պիտի օգնեն լիւսաւոր ինքնապարտութեան ստանալու: Թէպէտ լիւսաւոր անտես չ'ընող չ'այ, սակայն մենք ապահովաւոր կ'ընող ինքեղծութեան թէ մասնաշտած սահմաններուն մէջ կ'իշխայ և Հաշտապար որ Սիւրիոյ և Միլապետի ժողովուրդներուն հետ միասին պիտի վաշիլ ապստամբան բարեկարգ:

Գաւառական

ՊԵՐՈՒԹ

Անցեալ օր Զրաւապի փառապան նաւատորմը գրաւեց այս զեղեցիկ թաղաքը: Այլ ևս թուրք բուսած ճիւղերը չ'այ հետ, ուստի կ'արմէ որ այնքանութիւն մը անցնէ անոր:

Պիւրիտ մարդը Սիւրիոյ և միանգամայն Դաւապետի անհաւանար նաւահանգիստն է, որ կը գտնուի Լիւքսեմպուրգի ստորոտը, Միլեկուրիակի մէջ լիւսուի մը նման երկարող թելադր զուրդները համարի մէջ չ'ընում միեւնոյն այս կը, որպէս Դաւիթ թաղաքը մեքենայի կողմէն առաւ Տաւապին չ'ընողները համար: Լիւքսեմպուրգի պատմականները, սակայն կ'ըսեն թէ նոր անտես մըն է այդ և անհաւանար է Պիւրիտ, երկու բաւերու ապաւնուած մը, որ կը նշանակէ շրճոր, իր մէջը զարդ գոյութիւն ունեցող կարի հին քանդակի կոթողներով զարդարուած շրճորէն արեւմտեան: Մենք ընդհանուր պատմականութեան մէջ առաջին անգամ կը հանգիստեցին Պիւրիտին (140 Ն. Ք.): Սիւրիպետ Անտիոյոս Բ. ի պատերազմներուն տակ: Եւսոյ, հոգիմայիցներուն ձեռքը անցան և Դաւապին անկախ օրէնդիտական զարդերը շուրհի շատ մեծ համար ստացաւ, այնպէս որ Եւսոյի նման այս Պիւրիտ զարդը իր կայսրութեան մէջ երեք գլխաւոր զարդերէն մէկն անցան: 533 թուին, երբ աշխարհաբար երկարաւոր պատմական 551 թն, այս տե

(Ծարձակութիւն կրթութեան)

100 ԱՆՃԵՆՈՒՄ, ՄԱՆԵՐ. — Տիկ. Փառանգեմ Ծանոթացան, Կարգան Ծանոթացանի կինը մահ- կանացուն կնքեց ամսոյ 5-ին, շաբաթ օր, 30 տա- րեկան հասակին մէջ: Կր թողու իր հաս զուակ մը և իր ամուսինը:

Տիկինը զոհ գնաց տիրոջ սպանիական ինքը- թղթակից լուծեցային:

Սէն Միշէլի կոնկրետ մէջ յաջողակա կրու- ուել յետոյ երբ Արկոնի անտառի հակառակադ- արին ալ կը մահակցի, Միշէլ Միշկոյան, Ծը- րանի մահով երկուստեքընէն, մախ տաքէն ինքնոյ ծանոթ երկուստեքընէն, մախ տաքէն զնոյնաճար կ'իշխայ, սակայն բարեխառաբար զնոյն թէթն ըլլալով ապագինէն է մասամբ:

Անկախ Հինգշաբթի օր տեղոյս Ազատութեան Գերագանցին մէջ տեղի ունեցաւ յաջողակա- րութեամբ և թաղամէր մարգարայրերէն մէկուն մէջ համաձայնեցին մեծած հայ գինուորին, Սա- յան Զանգարանի:

Հակ Ծանոթացանի, 22 տարեկան, Բարգէն կոյն- կուստի մեծամբ և տեղոյս զաղաքացան զորաց օժանդակութեամբ: Երկուստեքըն զիսկը իր զե- րեզմանը ինչոցուցաւ գինուորական շքով, մաս- րաբով խորհրդաւոր հրացանագործութեամբ և փողաբութեամբ:

Նոյեմբեր 5-ի քննութեանց քաղհամարը վերջ հաշուարկէ հետեւալ արգիւնքը ցոյց տուաւ տե- ղական քննարկներու մէջ:

Բարձրագոյն ատեանի երեք դատարները պի- տի ըլլան, Սաթիւ, Քէշի և Մ. Բորթիք: Շէրիք քննարկած է Պիլ Ծոնդ: Բիւրորարը՝ Պարսթօ: Բո- րորարը՝ Լայլ: Սըրվէյնը՝ Ճէնարն: Սիւփրիմալ- զըր՝ Ուէլլ: Բանսթիլը՝ Հարթն և Մէյնը: Զերգոյի շրջանի Գոնկրէմէն՝ Պարզըր:

Տր. Ս. Մ. Լոնկ իր օֆիսը փոխադրած է նորա- կառոյց Պենք ալ Իթըլի Հէքին մէջ թիւ 308 և 309 սենեակներ:

ASBAREZ JOB

"ASBAREZ" JOB PRINTING

816 Eye St. Phone 2761
FRESNO, CALIFORNIA

WE PRINT:-
Letterheads, Billheads,
Statements, Envelopes,
Cards, Circulars, Folders,
Fine Booklets etc.

We Never Disappoint a Customer on a Promise. You get the Job when it's Due

"ASBAREZ"
Quality and Style are by far the best obtainable for many miles around. Fitted up with the best of equipment and new and up-to-date material.

Prices Reasonable Phone to 2761

PRINTING DEPT.

ՀՈՒԱԳՈՐԾՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏԱՌԱՒԻ ԽԱՆՈՒԹԱ ՊԵՏԻ ԶԳԵՄ
ԲԱՅԱՌԻՎ ՊԱՏԵՆՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

19 տարեկան ի վեր զաղաքիս զեր- ծակութեան մէջ հաստատուած ըլլալով թէ ապրանքներու տեսակէն և արհես- տական ճիւղի կատարելագործութեամբ, ինչպէս և նուազագոյն գիններու մրցու- մով կարող եղանք առևտրական աշխարհին մէջ մեղի համար պատուաւոր դերք մը գրաւել:

Մեր հայրենակիցներուն այս անգամ կը փափաքեմ բացատրիկ պատեհութիւն մը տալ ամենաշախտաւոր գնեցող կարե- լու բնաիր յարձարութեամբ հան- դերմներ:

Ձեր Լիպրըթի Պանտերը կ'ընդունիմ կանխիկ դրամի փոխարէն: Առաջին Ա- զատութեան \$100նոց ամսը պատրաստ եմ ընդունիլ 102 տարբի: Իսկ միւս պանտերը իրենց բուն արժէքով ի հաշիւ մեր ապագանքին:

Հաւաքոյն ըրգեղէն ապրանքները զոր նախապատեհագոյն գնեցող մեզ ըրեմք եմ, տակաւին ունիմ և կ'արժէ որ մեր աղակիցները օգտուին ներկա- յիս մատուցուած պատեհութեան:

ԳՈՅՆԵՐԸ Կ'ԵՐԱՇԽԱՆՈՐԵՆՔ:
Տ. ԵԶՏԱՆ
2025 ՄԱՐԻՓՈԶԱ ՓՈՂՈՑ, ՖՐԵՆՈ, ԲԱԼ.

ՁԵԶԻ ԾԱՆՈԹ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆԸ
Ա. ԹԱԷՆԲԵԱՆ

Վերջին տրին ըլլալով, այս վերջին յայտարարութեամբ կուզեմ իմ յաճա- խորդներու ըսել թէ

10 շափր, ամսնով միասին կարժէ	\$9.00
27 շափր, ամսնով միասին կարժէ	\$21.50
50 շափր, ամսնով միասին կարժէ	\$38.50

Այս գներով ապրանքները միայն մինչև Յունիսը ամիսը կ'ընդունուին: Ուստի այս վերջին պնտեհութեան օգտուելով ապահովեցէք ներկայ և յառա- ջիկայ տարուայ պէտքերնիդ:

A. Tufenkjian
P. O. Box 798
FRESNO, CAL.

Vulcanizing - Retreading
(ՎՈԼԿԱՆԻԶՈՒՄ — ԲԻԹԻԼԻՏԻՆԻ)

ՁԵՐ ՀԻՆ ԲԱՅՐԵՐԸ ՄԻ ՆԵՏԵՔ

GOOD YEAR Service Station

Մեզ բերէք զանոնք և մենք կը նորո- գենք լաւագոյն կերպով որ թէ դրամ խը- նայէք և թէ թայրի նեղութեան ազատիք:

3000 մզոնի համար երաշխատուած են մեր ըրած բէթրէմները:

Բանի թայրերը սուղ և նուազ են, կար- մէ որ աւելի ուշադրութիւն տաք անոնց:

Կը պահենք նոր ԿՈՒՏԵՐԸ Թայր, իւղ, սրկիւայ, կաղօլին և այլն:

CITY VULCANIZING CO.
PHONE 417 (ՍԻՔՕՅԷ ՀՕԹԷԼԻ ՄՕՏ) 917 VAN NESS AVE.
Մ. ՊԱՆԸԲԵԱՆ Զ. ԱԼԷԲՍԱՆԵԱՆ

Fresno's Biggest, Busiest Store

Radin & Kamp
TULARE ST. BETWEEN I. AND J.
We Sell for Less Because We Sell for Cash

\$5.19 ՍԻԼԵՔՍՆ **ԾԱԾԿՈՅԹՆԵՐ \$4.19**

Այսօր մենք պիտի ծախենք ճերմակ թելով շինուած ծածկոյթներ, որոնք կանոնադրապէս կը ծախուին \$5.19, այժմ անոնցմէ 25 հաւ բացառիկ գնով պիտի ծախենք \$5.19: Նէշուէ բամպակէ սաւաններ սալոյ 64ով 76 \$3.49 արժէքով, այժմ կը ծախուի \$2.98:

\$5.79 ՊԱՆԸԲԵՆԵՐ այժմ \$4.98 Վերմակներ \$5.69

ԲՕՊ ՊԱՆԸԲԵՆԵՐ \$4.59

ԽԱՅՈՂՈՒԹԵԱՆ ՏԱՐԻԻ ՄԵՋ ԿԱՊՐԻՆՔ
ՔՈՒ ԾԱՆՈՒԴ ՀԱՄԱՐ ԿԱՐԴԱ ՇԵՏԵԻԵԱԼԸ.—

Վերջերս մեզ եկած զործերուն 75 տո- կոսը անկարող մեքենագործներու ձեռ- քով բոլորովին փաստաւորուեցին: Այս պարագային յանցաւորը յաճախողը եղած է, որովհետեւ մեքենային այս ինչ մասը երբ ծայր տալ կ'սկսի, անոյ գանուելով և կամ կարծելով թէ այդ- պէսով ալ կրնայ զործածուիլ, կը յե- տաճկէ նորագութիւնը և քիչ յետոյ ալ կը դիմէ իր հանդիպած կարածին, սա համարումով թէ կարած մը կրնայ օթ- մօզելի մը ամէն մասերն ալ նորոգել: Կարածներ կարող չեն իրենց աշխատա- նոցին մէջ պահել ամէն ճիւղի մասնա- գէտ և նամանաւոր ՌԱՏԻՍԹՈՒԹԻ մաս նաղաններ (որոնք հազուադիւս են), ու ստիպուած են զործը դրկել դուրս որ չինուի: Եւ այսպէսով յաճախողը կըս- տիպուի զործին կրկինը մշարել և կամ թէ կարածին մէջ կը փորձեն չինել զայն զոր չինելու տեղ բոլորովին կարեն:

Հարկ չկայ աւելցնելու թէ մեր զոր- ծառային ճանչցուեցաւ իբրեւ Սան Ուո- ղին Վէլիի տապանակար տեղը ՌԱՏԻՍԹ- ԹՈՒԹԻ գործին: Արդ՝ դուք որոշեցէք մեր զործին ճիշդ մարդը ինչպէս նաեւ մեր զրպանի շաճ:

Դիմեցէք Թափմասին երբ մեր Ռատիսթ օտը երոգութեան պիտի ունի:

Thomas Co.
AUTO RADIATOR SHOP

Ձգուցարի մեքենայ սխալ տեղ տա- նելէ. բան մը որ կը նմանի հիւանդի մը անխորժ բժիշկի մը դիմելուն, որուն մէկ փոքր սխալմանը կրնայ աղետա- լի հետեանք մը ունենալ:

735 ԱՅ ՓՈՂՈՑ, ՖՐԵՆՈ, ԲԱԼ. ԹԷԼԵՖՈՆ 647

930-932 Այ. փողոց,

Ֆրեզո,

ԱՄԵՐԻԿԱԿԱՆ ՏՈՐԵՆԻ

Manufacturers' Outlet Co.

Կը յայտարարենք մեր յարգոյ հայրենա-
կիցներուն որ մեր ձեռնարկը բոլոր ապրանք-
ները եկած են, ինչպէս են գուտ բոլոր վրայի
հագուստները, մետաքսեայ և բոլոր չափի
ներ, գլխարկներ և կոշիկ ու ամէն կարգի ներ-
նաւազուստներ, ամենացած գիներով յիշեալ
ապրանքները ժամանակ առաջ գնած բոլորով,
կարող ենք ներկայ արժեքներէն շատ պակաս
գնով ծախել:

Կը հրաւիրենք մեր հայրենակիցները, որ
արեւելք երթալէ առաջ, մեզի գնան, փառաշ-
քով:

Եկելէ հաշիւ, խնայողութեան առնելէ,
փողը շատ հաշիւներէ շատ դրամի կը կարո-
տի, պէտք է այնքան տեսնել:

Այս ծանուցումը իր հետ բերողին հինգ տո-
րակէ առէր ապրանք առնողին 75 անգամ պակաս
յատկացնենք շատ կարաւորներուն:

(536-8)

ԱՄԵՐԻԿԱԿԱՆ ՏՈՐԵՆԻ

ՀԱՅԵՐԸ ԼԱԻ ԽԱՆՈՒԷ ԳՆԱՀԱՏՈՂ- ՆԵՐ ԵՆ. ԵՒ ՀՈՍ Է ԱՅՆ ԽԱՆՈՒԷՆ ՈՐ ԻՐԵՆԷ ԿԸ ՀԱՃԵՑՆԷ

ՄԵՆԷ ԶԵԶԻ ԿՍԱՌԱՄԱՐԿԵՆԷ

ՀԱՄԱԳՈՅՆ ԽԱՆՈՒԷՆ ՓՆՏ.Ը 28

ՀԱՄ ԽԱՆՈՒԷՆ ՓՈՒՆԴՆԸ 25 ա.

Ինչպէս համար առելի վճարել: Մենք կապահով-
ցնենք մեր 28 անգամ խառնուել, արեւելք հա-
մար 40 և 45 անգամ խառնուելու հետ և կամ
գրամը կա տալու:

Մեր խառնուելի մէջ ամէն օրուայ համար ու-
նենք թարմ խորոված խառնուել, մենք զայն (յու
մը կ'աղանջ) հայկական ձեւով, որը հայերը կը
սիրեն:

Մենք գործնական խառնուել մարդիկ ենք և ու
նենք 44 խառնուել, որ կուտանք յայտարարելին
իր գրամին արժեքով խառնուել:

Եթէ դուք գնա մեր կանոնաւոր յայտարարելի-
քէն մէկը չես, կը խնայողներ որ անգամ մը փոր-
ման: Մենք պիտի աշխատենք քեզ հանձնել:

Ամէն անոնց օրուայ համար, որոնք մեզ կ'արան-
ցուցին, երբ մենք մեր ներկայ տեղը փոխադր-
ուեցանք անցեալ մարտին, կը փոխադրենք յայ-
տարարելի որ մենք նախապէս կը կենայինք Թի-
ւարի վրայ, Վիքի մարտի մէջ:

ՓՈՒՆԴԻ ԽԱՆՈՒԷՆ ԽԱՆՈՒԷՆԵՐՈՒ

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՎՍԱՀԱՆԻ ԽԱՆՈՒԷՆ ՎԱՃԱՌԱՅԱՆԵՐ

2023 Ֆրեզո փողոց, Հիփոթոթ քաղաքի զինաց

ԱՍԱՏՈՒՐ Մ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

Օրկնացեալ — Փաստարան

ՎԱՐԴԱՊԵՏ ԻՐԱՆԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ

Գրասենյակներ

Ֆրեզո — 307-8-9: Պէճ ավ Իրի

Պիլիմի Թէլեֆոն 1123

— 100 ԱՆՃԸԼԻՍ — Սենեակ 515—516 Սան

Ֆրեզոն տօ Պիլիմի Զօրքի և Մէյն փող.

Թէլեֆոն Գրեթ 3490

ՕՖԻՍԻ ՔԱՄԵՐ

Կէտրէն առաջ 8-12 Կ. Ետ 1-6

Real Estate

Ս. Ա. ԱՃԵՐԵԱՆ

ՄԱՆՈՒ ԱՏԳԻՆԵՐ

Ապրիլի 20, 40, 80 էջերով, Սան Ուոշինգթոնի Վե-
րի մակարդը կուտայ Փարիքի շուրջ: Կը ծա-
խենք ընտիր աշխատի, գիւրմատուի գներով և
պայմաններով:

— 35 էջեր աշխ. մեծաւ մասամբ մարզի, ծանր
ուայթ—էջ հող, Փարիքի մասերը, շատ բերրի
տեղ է: Գինն է \$28,000: Գիւրմի պայմաններ:
Բնակարան, մէկ մզմն իւրիս Փարիքի

Հասցէ է — S. A. AZHDERIAN, PARLIER, CAL.

ՍԱԿԱՐԿՈՒԹԻՆ ՄԸ

150 էջեր, 13 տարեկան, Մոսկովի և Սթա-
թի մէջտեղ, որուն 110 էջերը գինիներու և
40 էջերն ալ թօղէ: Տուն, չըհան, և ախոս: Այս
տեղ այս տարի արտադրեց \$25,000: Այս տեղը
սեփականութիւնն է ընկերութեան մը, որ կը փա-
փաշէ իր հաշիւները մարզի, որով գինն ալ շատ
համեմատ պիտի ըլլայ: Այս տեղը երկար տանէ չի
մնար և եթէ դուք կը շահագործուիք անով, կա-
րելի կըստին շատ շատ կնճ տես:

ՈՒՆԵԼԵՄ ՓԱՇՐԻՄԵԱՆ

1832 Թիւարի փողոց

ՓԱՅՏ, ԿԸՄ ՎՈՒՏ, ՓԱՅՏ

Ապրիլի 20, 40, 80 էջերով, Սան Ուոշինգթոնի Վե-
րի մակարդը կուտայ Փարիքի շուրջ: Կը ծա-
խենք ընտիր աշխատի, գիւրմատուի գներով և
պայմաններով:

ՄԱՐՏԻՐՈՍ ՍԱՏՈՅԵԱՆ

ԱՐԱՐԱՏ ՔԷՇ ՄԱՐՔԵԹ

663 էլ փողոց, Մոնոյի տեղիներ
Ֆրեզո, Գալ, Թէլեֆոն 1712
Կը պահենք թէ հայկական և թէ ամե-
րիկեան ամէն տեսակ նպարեղները,
միշտ թարմ գաւառիկի, կովի, հորթի
և խոզի, նաև պահուցի խոզի միսեր: Բո-
լոր ապրանքները կը կատարենք փու-
թով և ձեզի ըստ ամենայնի գոհացուցիչ
կերպով:

ՓԱՍՏԵՐՄԱ — ՍՈՒՃՈՒԳ

Ունի ամենալաւ տեսակները և անտարապիտ
եմ որ իմ յանապարհեա ըստ առաջինի գոհ պի-
տի մասն: Խանութները ալ կըսան իրենց ա-
պրանքները կատարել ուղղակի և ևս կերպ-
խառնած գանձը բոլորն ալ գոհ թողուլ:

Դիմել՝ ձան Արաւմեան,
Թէլ. 3110 ձէյ 2226 Վէրիքի փողոց,
(534-545) Ֆրեզո, Գալ.

Real Estate

Անցեալ շուրս տարեկան մէջ ևս մեծ զանաւո-
րեամբ աշխատեց ծախելու կամ փոխանակելու միջ-
նորդութիւն ըստ էմ, Ֆրեզոյի և իր շրջականե-
րուն մէջ: Առանց չափազանցութեան կարելի է ը-
սել որ իր մեծագոյ ծախուած հողերը այսքան տա-
մանակի ընթացքին մէջ հինգ հարիւր հարաւ տա-
րեկներու կը հասնի: Անկարելի է չափել առելի
խառնուցանիք լինել, ընչ ևս կըսուի առանց եր-
բէք փարանելու ըսել թէ հարիւրաւոր հայ ազգա-
կիները, որոնք իմ միջոցով ու յաճախ իմ գորու-
մով ու զաջարկութեամբ աշխի տէր կըսուի են,
այժմ երախտագրու կ'զգան զէպի ինձ: Այս տա-
րի նոր թափով, նոր ու ազնիւ սկզբունքով ևս
ընդարձակ գործի սկսած եմ աշխի ու անշարժ
կայուն միջնորդութեան համար: Ամէն անոնք
որ անդուզական պատենութիւն մը կը փնտեն
պէտք է ինձ յարաբերին:

Զինուորական և այլն պատենութեամբ թողմա-
թիւ ընտիր աշխատի կամ իմ տրամադրութեամբ
տակը, խիստ ընտիր պայմաններով կը ծախուին:
ԱՐԱՄ ՄԻՐՁՅԵԱՆ

ԱՐԱՄ

Զմեռն կուտայ կամայ կամայ,
ճուրա օգ կուտայ խնամ ու թաց,
Երբեք զգուշանալ տոկուն, աման,
Տաք վերաբերու և ունեաման,
Պատրաստ ունիմ որ մեզի տամ:
Անուան յիշէ ևս եմ ԱՐԱՄ:

1922 Բրեյն փողոց

ՏՐ. Ս. Մ. ԼՈՆԿ

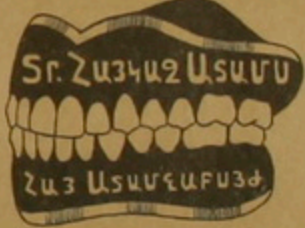
Պէճ ավ Իրիքի մէջտեղ, Սթաթի, ձէյ և
Թիւարի փողոցներուն անկիւնը:

Թիւ. 308—309 սենեակներ

ՕՖԻՍԻ ՔԱՄԵՐ — 9-12 և 2-5:

Կիրակի օրուայ համար մասնաւոր ծախար-
քով ըլլալ պէտք է

ՕՖԻՍԻ Թէլեֆոն տան Թէլ. 1123 2412 W

Մասնաւոր եմ փոխիլ և կամ ընտիր նաև
ընտիր և զաւրու:
ԱՐԱՆՏ ՅԱՐԻ:

DR. H. ADAMS

ԲԻՓԸՊԻՐԸՆ ԵՆԷԹ

Սենեակ 13 Թէլեֆոն 739

Ֆրեզո Փոսթ Օֆիսի գիւմար

FRESNO FURNITURE CO.

Երկու կամուրներ

2232 Թիւարի — 457 Այ փողոցներ

TELEPHONE 1965

Ամէն տեսակ կարասիք և փառանքներու ճոխ
միջեր մը, ըստ կը ցուցադրեն կատարել ուղ-
ղութեամբ և առանց սխալ ներկայացումի: Գի-
ներու չափաւորութիւնը մեզ կը ձեռնէ որ բազմա-
տէր ուրիշ խանութներու գներուն հետ և մեզմէ
առնել կըստ ձեռնարկ պահանջի:

Եթէ ունիք ախոս, սեղան և կամ ունի տան կա-
րասիք որ կատարած են և կամ նորոգելու պէտք ու-
նիք փարգուտ առաջագործ ունիմ որ կը նորոգէ
շատ գոհացուցիչ կերպով:

Կը ձեռնէ նաև ընտիր ընկալի փայտէ թափի-
ներ շատ զեղեցիկ և զմեզի համար: Գները չափա-
ւոր:

Հարաւոր, ծաղով և կամ խնայողներու համար
աթոս փարգու կուտանք:

Ֆրեզոյի կարասիք ընկերութիւն

ԳԱՆԻԼ ԳԱՆՏՅԵԱՆ Սեփականատէր

ԱՅԵՆԱԿԱՆ ՀԱՅԱԳՈՐՏ

ՏՈՐԵՆԻՆ՝ Ս. ԱՄԱՐԱՍԻՍ

1253 էլ փողոց, Ֆրեզո, Գալ. 1402
«Սթաւպուլ» կոչուած հայի տեսակը,
բոլորակ փրանսական հայի նկարագիր ա-
ռաջին անգամ չուկայի վրայ գնդերը
մենք կըսուի ենք:

Զեր հայի ապրանքները մեզմէ ըրէք:

ԱՅԵՆԱԿԱՆ ՊԵՅՏԵՐԻ

Էթ և Մրբէտ փողոցներու անկիւնը:

Ֆրեզո, Գալ. 526/

ATHENS BAKERY

ՄԻՐՏԻՉ ՈՍԿԵՐԻՉԵԱՆ

827 Վան Նեա Էլիմի, Ֆրեզո, Գալ.

ԱՄԵՆ ԲԱՆԵ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՆՈՐՈԳՈՒԹԻՒՆ
Կը չինի զանաւոր, կ'ընէ սաղորի (չհիմ)
ամէն տեսակ գործ: Կը նորոգէ պէշալի Բերի-
ներ, աթոսներ, Թիւարիներ, ափսոսաբեր
կ'ընէ, վերջապէս ամէն տեսակ և ամէն կար-
գի նորոգումներ, շատ չափաւոր գներով ու
յու գործ:

Փորձ մը կըսուի ցոյց տալ թէ ինչպէս կարե-
լի է աշխի ինչպէս հին կարասի մը ուրիշ ապ-
րանք մը, պարիկ ծախելով, վերագործանելի
ընել ու խնայել: Փորձ մը ըրէք: Թիւ. մի մաս
հաշ. 827 Գլ փողոց, Ֆրեզո, Գալ.

538a/

ՏԱՍԸ ԷՅԲՐ ՕՐԶԸՐՏ

Տար էջեր օրըստ Բիւրի մաս: Գրեթ անոյ
հապէս Ապրիլի փոխ (չհիմ), մէկ էջեր տա-
լու: Տուն, ախոս, միւր և գործիքներ, Գինն է
\$3,500: Պարտականութեան համար գիւմար —
Հ. Փ. Բաւուրեան, Ար. Գի. Գալ. 258

Սենեակ, Գալ. մէկ

ԿՈՐՈՒՄԱՆ — Երբեք գործով ըստ շատ մը,
գանդը և տիրոջ վերագործանող նուր մը պի-
տի ստանալ: Թէլեֆոն ըրէք Ուոշինգթոն Իմ Զը-
րեզո կ'արտէր շուրջի, Թիւ. 35:

մէկ

ԿԱՐԵՆՈՐ ՏԱՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրեզոյի և շրջակայի ինչպէս նաև Լոս Ան-
ճըլիէի մեր բարեկամներուն և յայտարարելի-
քուն:

Ֆրեզոյի մեր բարեկամներուն և թախան-
մանքին ու փափաքներուն զոհացում տալու
ներ քաղցի Ֆրեզոյի նորակառուց Գլեթ ավ
Իրիքի մէջ, երկրորդ յարկին վրայ:
Այս տնիս կը սիրենք ծանուցանել թէ մենք
յարաթ մըն է որ հաստատուած ենք ու տա-
րաստ ենք օրինական և զաւանգ գործեր ըս-
տանման: Արաւ և կողմնորդ կատարելու,
կոթման մեր մեծ զաւաքի տարեկան փո-
մաւորութեան:

Իսկ Լոս Անճըլիէի մեր փառաւորական
սենեակները քաղ պիտի ըլլան նոյնիմանք,
ուր մենք պիտի յայտարարենք այնչեղ:

Մեր բազմակայութեան մեր գործերը պիտի
փարեն Կլեթ և Բլեթի փառաւոր փառաւորները,
իսկ անոյիներէն չի գիտցողներուն պիտի պիշ
Գլեթ. Գրեթի Միլիքեան, որը հոս Գալ. Օրե-
նորդական միջոցին կը հետեւի:

Ֆրեզոյի գրասենեակներ՝ 307-8-9: Պէճ

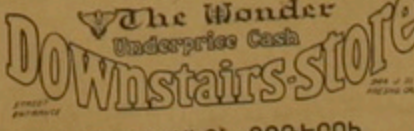
ավ Իրիքի պիլիմի Թէլեֆոն 1121

Լոս Անճըլիէի գրասենեակներ՝ 515-516 Սան
Ֆրեզոն տօ Գրեթի, Զօրքի և Մէյն փողոց,
Թէլեֆոն Գրեթ 3490:

ՓՈՒՆԻ ՍԱՏԱԳՐԻ

Շնորհակալութեամբ տալանք —

Հ. Աղամեան, Ինտ. Օրըստ 549	82
Գ. Տոնիկեան, Ինտ. Օրըստ 572	82
Թ. Գալանեան, Ինտ. Օրըստ 561	82
Զ. Գ. Գլեթ, Զօրքի, Մէյն 556	82
Մ. Յովհաննէսեան, Զօրքի 535	82
Գ. Աղամեան, Լոս Անճ. 584	82
Ե. Զարեան, Զանի Զան, Զին. 1, 25	82
Ե. Պոլոսեան, Ֆրեզո 607	82
Ե. Աղամեան, Փարիքի 592	82
Կ. Տէնիկեան, Ելեմ 591	82
Բ. Գալանեան, Ֆրեզո 587	82
Բ. Գալանեան, Ֆրեզո 572	82
Ե. Գալանեան, Բլեթի Լիւս 609	82
Զ. Պոլոսեան, Գրեթի Զօրքի 584	82
Տ. Գուլիկեան, Գրեթի Զօրքի 584	82
Գ. Միլիքեան, Ելեմ 584	82
Ե. Աղամեան, Լոս Անճ. 587	82
Նուր Գրեթի Կալանեան Գրեթի	82
Բ. Աղամեան, Ֆրեզո 572	82
Ե. Տաւուրեան, Ֆրեզո 588	82
Կ. Աղամեան, Ֆրեզո 590	82
Բ. Զուհարիկեան, Ֆրեզո 588	82
Զ. Տաւուրեան, Ֆրեզո 587	82
Զ. Տաւուրեան, Ֆրեզո 587	82
Բ. Միլիքեան, Օրուայ 570	82
Գրեթի Պաղանեան, Ֆրեզո 585	82
Ե. Տէնիկեան, Բլեթի Լիւս 592	82
Ե. Բալանեան, Տաւուրեան 582	82
Ե. Քալանեան, Ֆրեզո 558	82
Ե. Տաւուրեան, Ֆրեզո 592	82
Բ. Աղամեան, Ֆրեզո 595	82
Փոյ Համբարեան, Ֆրեզո 572	82
Բ. Բաւարեան, Ֆրեզո 588	82
Ե. Նաւարեան, Ս. Զ. 562	82
Մ. Աղամեան, Ս. Զ. 572	82

ՄԱՍՆԱԿՈՐ ՍԷՅԸ ՔՕԹԵՐՈՒ

9,97 և 12-47 գներով

Այս քօթերը գնուեցան մասնաւոր զեղչեալ գներով, և ուստի մենք կ'ա-
ռաջարկենք գանձը այն միջոցին խնայողական գներով գործ մենք ըրինք ԳՐ-
նելու ժամանակ:

Ընտիր ապրանք քօթեր թախիլ և փրկէ ձեր գներով, հիմալի ապրանք-
ներ և անմասն գերմանութիւն:

Ասանք հրաշալի կերպով ամանապիւն են:

ՆՈՐ ՑԱՐԴԱՐՈՒՄ ԳԼԽԱՐԿՆԵՐ

\$2,47 \$3,87

Մեր փառաւորները կը ծախեն այս պատ-
րաս

